

8 Ağustos  
2024

# HAFTALIK GÜNDEM

## KANAYAN YARA

Temmuz ayı enflasyon oranları açıklandı. Önce İstanbul Ticaret Odasının açıkladığı İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksine bakalım. İTO verilerine göre Temmuz 2024 Tüketici Fiyatları Enflasyonu TÜFE, aylık yüzde 4,21 / yıllık yüzde 72,80 / Ocak ayından bu yana 6 aylık yüzde 35,16 oldu. Üretici Fiyatları Enflasyonu ÜFE ise aylık yüzde 1,04 / yıllık yüzde 55,12 / 6 aylık yüzde 28,35 oldu. Yalnızca TÜFE oranlarını açıklayan ENAG verilerine göre enflasyon, aylık yüzde 5,91 / yıllık yüzde 100,88 / altı aylık yüzde 47,07 oldu. Resmî enflasyonu açıklayan TÜİK ise TÜFE oranlarını, aylık yüzde 3,23 / yıllık yüzde 61,78 / altı aylık yüzde 28,76 / kira artışlarını belirleyen 12 aylık ortalamayı ise yüzde 65,93 olarak duyurdu. TÜİK verilerine göre ise ÜFE aylık yüzde 1,94 / yıllık yüzde 41,37 / altı aylık yüzde 21,88 olarak duyuruldu. Geçen ay TÜİK sepetini tahmini olarak yayınlayan gazeteci Alaattin Aktaş bu ay da sepet verilerini yayınladı. Sepete göre TÜİK kira ortalamasını 6 bin lira olarak kabul ediyor. Peynirin kilosu ise 140

lira. İstibdat yönetimi halkın akıyla alay ediyor. Ama her şey bir tarafa, artık hiçbir inandırıcılığı kalmayan TÜİK verilerinden bile bakılsa pahalılık dayanılmaz boyutlarda, maaşların düşüklüğü ise feci düzeyde. Buna bir de afet boyutlarındaki işsizlik ekleniyor. AKP yönetimi ağır ekonomik sorunların iktidar üzerinde yarattığı baskıyı hafifletmek için 4 milyon ailenin yararlandığı "Aile Destek Programı" uygulamasını tekrar uzatmaya karar vermiş. Daha önce de süresi dolan program iki yıllığına uzatılmıştı. Şimdi de yıl sonuna kadar uzatıyorlar. Bu uzun zamandır yardım dağıtmaya da sürdürme yönündeki ilk adım. Aile Destek Programı ile ailelerin gelirlerine göre aylık 850 lira, 950 lira, 1.100 lira ve 1.250 lira yardım sağlanıyor. Hepsi bu. Türkiye'nin ekonomik yangını söndürmek için acilen toplumcu planlı kalkınmacı bir ekonomik programa ihtiyacı var. Bu da ancak kitlesel mücadele ile sağlanabilir. Halkın ve ulusal demokratik güçlerin kendi kaderini ele alması için birleşmesi gerekiyor.

## BÜYÜK ÇÖKÜŞ

Borsalarda dünya çapında, Türkiye'yi de etkileyecek büyük bir düşüş yaşandı. Çöküşün ilk belirtileri 2 Ağustos Cuma günü ortaya çıktı. Hemen akıllara savaşı ortamına bağlı mı diye sorular gelse de asıl etkinin bu olmadığı ortaya çıktı. Çöküşün altından yüksek hacimli carry trade yani faiz farkı ticaretine bağlı sıcak para hareketleri, teknoloji şirketleri hisselerindeki yükselmenin balon olarak algılanmaya başlanması ve Amerika'nın resesyona gireceği beklentisi çıktı.

Çöküş Japonya'dan başladı. Japonya 20 yıldır carry trade ticaretini devlet olarak yapıyor. Maliye bakanlığı eliyle bir bölümü kamu, bir bölümü kooperatif olan 4 büyük banka faiz farkı ticaretinin içinde. Aynı zamanda birikim yapabilen Japonlar da yaygın olarak bu yöntemi kullanıyor. Spekülasyon dünyasında "Japon ev kadınları yatırımları" lafları bundan kaynaklanıyor. Bu yüzden Japonya'da faiz çok uzun süre eksikti. Bir süredir de sifıra çok yakın düzeyde, yüzde 0,10'du. Düşük faiz nedeniyle Yen de düşük seviyelerde tutuluyor, bu da Japonya'ya ithalatı zorlaştırırken Japonya'dan ihracatı kolaylaştırıyordu.

Japonya'nın carry trade hacmi yıllık bir buçuk trilyon dolar gibi büyük miktarlara ulaşıyor. Bu dünya çapında olağanüstü büyük bir miktar. Faiz vurgunu için en çok Amerika'ya yatırım yapıyorlarmış. Amerika ise Japonya'yı, faiz farkı ticareti ile ABD'yi sistemli olarak sömürmekle ve düşük kur ile haksız rekabet yaratmakla suçluyor. Amerika bu yüzden Japonya'yı faizi yükseltmesi için bir süredir sıkıştırıyordu. Japonya ise uzun süredir ekonomisinin büyümediğini, kamu borcunun çok biriktiğini söyleyerek direniyordu. Japon ekonomisi

bir süredir zorda. Yaklaşık 20 yıldır ekonomi büyümüyor. Maaşların yükseltilmesi için işçi hareketleri de başlıyor.

Japonya 31 Temmuz günü faizde küçük bir artış yaparak yüzde 0,25'e çıkarınca carry trade yatırımcıları panik hâlinde yatırımlarını satmaya başlamış. 2 Ağustos Cuma günü ilk hamlede 20 milyar dolarlık carry trade yatırımı bozulmuş. Amerikan bankalarının araştırmasına göre sonrasında ise dünya genelinde bir buçuk trilyon dolarlık Japon yatırımlarının yarısının bozdukları tahmin ediliyor.

Japonya carry trade yatırımlarının piyasadandan çekilmesi "Amerika'da resesyon belirtileri ortaya çıkıyor" endişesi ile birleşince çöküş daha da hızlandı. Amerika tarım dışı istihdam verilerinin kötü gelmesi, işsizliğin artması resesyon belirtileri olarak yorumlanıyor.

Bu iki gelişme Amerika'nın önde gelen borsa oyuncusu holdinglerinden biri olan Berkshire Hathaway CEO'su, dünyanın en zengin kişilerinden Warren Buffett'ın Apple başta olmak üzere teknoloji hisselerini sattığının ortaya çıkması ile birleşti. Buffett, kimselere duyurmadan elindeki 150 milyar dolarlık Apple hissesinin yüzde 49'unu satmış. Bir sürü teknoloji şirketinin hisselerini de elden çıkarmış. Satışlardan sonra 277 milyar dolara ulaşan nakdini dolar olarak elinde tutmaya devam ediyor. Japonya'nın faiz kararından hemen önce satışları yapan Buffett, durum ortaya çıktığında yaptığı açıklama ile krizi büsbütün derinleştirdi. Teknoloji şirketleri hisselerindeki yükselişin doyuma ulaştığını, yükselişlerinin artık hiçbir ölçüye sığmadığını, yani balona dönüşmeye başladığını, zaten Amerika'nın da resesyona gireceğini söyledi.

Buffett'in satışı başlamasıyla borsadaki diğer yatırımcılar da hızla satışı geçerek faiz yükseltme kararı ile değerlendirilmesi beklenen Japon Yen'ine yöneldi. Bu da Yen'in daha da değerlendirilmesine yol açarak carry trade yatırımlarının bozulmasını iyice teşvik etti. Bu etkiyle borsalardaki satışlar daha da arttı.

Japonlar carry trade yatırımlarını en çok Amerika'ya yaptığı için Amerikan borsaları çok etkilendi. En çok değer kaybedenler teknoloji şirketleri oldu. Amerika'da borsalar 6 Ağustos gününden itibaren toparlanmaya başladı. Dünya genelinde borsalar da yeniden yükselmeye başladı.

Borsalardaki çöküşten tabii ki en çok Japonya, ardından Güney Kore etkilendi. Amerika da çok etkilendi. Hong Kong ve Çin borsaları da çöktü. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası İMKB de sarsıldı. Borsadaki satışlara üst üste "devre kesici" ile müdahale edildi. Carry trade işlemlerine bağlı sıcak para girişi çok fazla olan Türkiye bu krizden ne kadar etkilendi, ne kadar para yurt dışına çıktı henüz belli değil.

Yaşanan çöküş dünya genelinde ne kadar kırılğan bir ekonomik yapı olduğunu gözler önüne seriyor.

## BİR VERGİ DAHA

Yurt dışından internet üzerinden yapılan satın almalara yönelik yeni düzenlemeler yapıldı. İnternet üzerinden bireysel olarak yapılabilecek ithalat sınırı 150 Avro'dan 30 Avro'ya indirildi. Artık 30 Avro sınırını aşan siparişler verilemeyecek. Ayrıca bireysel olarak yapılan ithalata Avrupa ülkelerinden yapılırsa yüzde 30, Avrupa dışı ülkelere yapılırsa yüzde 60 gümrük vergisi uygulanacak. Türkiye'ye Avrupa dışında en çok Çin'den ürün getiriliyordu. Dışarıdan alınan ilaçlar için de aynı tarife geçerli olacak.

İstibdat yönetimi bir yandan ithalatı engelleyecek tedbirler alırken diğer taraftan insanların gereksinimlerini ucuz yoldan karşılamasını önüyor. Zaten pahalılık ile boğuşanlara ucuz ürün yolunu da kapatıyor. Tabii ki, geriye ithalatı zorlaştırılan ürünlerin neden Türkiye'de bir türlü üretilmediği, ithal ikameci üretime niye geçilmediği sorusu kalıyor? Öyle ya, madem ki üretim ve istihdam seferberliği iddianız var, o zaman ithalatını zorlaştırdığınız ürünleri yerli ve milli olarak niye üretmeye başlamıyoruz?

## YENİ TEŞVİKLER GELİYOR

Erdoğan bakanlarıyla yaptığı toplantıdan sonra "Sanayici ve tüccarlar için yeni teşvik kalemleri yaratacağız" dedi. Bu açıklama, yüksek faiz düşük kur politikası yüzünden zor duruma düşen sanayici ve durgunluğa sürüklenen piyasa yüzünden zor duruma düşen tüccarlara yönelik rahatlatma açıklaması olarak görünüyor. Gerçekte yapılabilir mi göreceğiz. Ama buradan Türkiye ekonomisindeki kötüye gidişin sürdüğü anlamı çıkıyor.

## İSRAİL SAVAŞI KIŞKIRTIYOR

İsrail, Hamas'ın Siyasi Büro Başkanı İsmail Heniye'yi 31 Temmuz tarihinde İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan'ın yemin töreni için gittiği Tahran'da, kaldığı konutta düzenlediği bombalı saldırıyla öldürdü. Bir gün önce ise Lübnan Hizbullahı'nın en kıdemli komutanı Fuad Şükr'ü, Beyrut'un güneyinde düzenlediği hava saldırısıyla öldürmüştü. 20 Temmuzda ise Amerika ile birlikte Yemen'e hava saldırısı düzenlemişti. Suriye'yi ve Lübnan'ın güneyini ise sürekli bombalıyor.

İsrail, direnişin liderlerini yok ederek amacına daha rahat ulaşacağını varsayıyor ama yanılıyor. Ölüm kalım mücadelesinde düşenlerin yerini hemen yeni gönüllüler alır. Halk yeni ulusal önderleri bağrından çıkarır.

Savaşı yayararak dünya halklarına gözdağı vermeye çalışan İsrail sömürgecileri umduklarının tam tersini bulacak. Eninde sonunda insanlık adına karşılarına dikilecek bölgesel ve uluslararası siyasi-askerî bir bloku adım adım şekillendiriyorlar.

Pezeşkiyan, İran yönetiminin ve halkının Batıyla arayı düzeltme isteğinin, barış ve diyalog arayışlarının bir işareti olarak Cumhurbaşkanı olmuştu. Heniye ise Hamas adına ateşkes görüşmelerini yürüten, Hamas içinde politik olarak uzlaşmaya açık bir liderdi. Pezeşkiyan gibi diyalog ve barışa yatkın bir İran Cumhurbaşkanı'nın yemin töreninin ardından Tahran'da ateşkes görüşmelerini yürüten Heniye'ye yapılan suikast, İsrail ve Amerika'nın ateşkes ve barış istemedikleri anlamına geliyor. Emperyalistler Filistin, İran ve bölge ülkelerine teslimiyeti dayatıyorlar. Bunun karşılığında hak ettikleri direnişi bulacaklardır.

İran'ın bu saldırıya nasıl yanıt vereceği tartışılıyor. Görüşmeler devam ediyor. Centcom komutanı İsrail'e gitti. Bölge ülkeleriyle

de görüşüyor. Rusya Güvenlik Konseyi Sekreteri Şoygu, İran'a gitti.

İran çok ağır bir darbe ile karşılık vereceğiz, diyor. Ne kadar büyük bir saldırı yapacak kestirmek zor. Ama mutlaka bir karşılık vermek zorunda. Fakat İran'ın savaş istemediği hesaba katılırsa etkili ama sınırlı bir karşılık vermesi beklenebilir. Hizbullah da karşılık verecektir. Şimdilik dron saldırısı ile iki İsrail askerî üssünü vurdu. Irak'ta da Amerika'nın Ayn el Esed üssüne saldırı yapıldı. Henüz beklenen misillemeler yapılmadı.

Türkiye de İsrail'e diplomatik bir süreç başlatıyor. Söylemler giderek sertleşiyor. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan Mısır'a resmî bir ziyaret gerçekleştirerek Sisi ile görüştü. Mısır ziyareti sırasında "İsrail'in tasmalarını sahipleri tutsun" dedi. Fidan bu açıklamasıyla geçen hafta Erdoğan'ı tehdit eden İsraili bakana, Erdoğan adına cevap veriyor. Erdoğan yönetimi Filistin'e sahip çıkacağını söylüyor. Gösteriler düzenleme çağrısı yaptı. Filistin eylemlerine devlet el koyunca eylemler İslamcı bir havada gerçekleşti. İran üç gün, Filistin bir günlük yas ilan etmişti. Heniye'nin ölümünden sonra Türkiye'de de bir günlük yas ilan edildi.

Bahçeli ise "Kudüs Paktı oluşturulsun" diye bir çıkış yaptı. "Türkiye, Suriye, Irak, Mısır başta olmak üzere bölge ülkeleriyle böyle bir pakt oluşturulsun. Hem bölge barışı için hem dünya barışı için hem Filistin'in kurtuluşu için gerekli" dedi. Bahçeli'nin Suriye'yi sayması dikkat çekici. Suriye ile barışma hamlelerine medyadan yeterli desteği bir türlü bulamayan istibdat yönetimi üst düzey yöneticileri aracılığıyla konuyu gündemde tutuyor, tabanlarını hazırlıyor. Irak yaptığı resmî açıklamayla "Ateşkes olursa, Gazze'de barış olursa bölgedeki genel hava düzelir" diye çağrı yaptı.

## İNTERNET YASAKLARI

İstibdat yönetimi instagramı kapattı. Aynı sırada Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına bağlı olarak kurulan Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Dairesi Başkanlığının internet erişimini yasaklamasına olanak veren Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin ilgili maddesini iptal ettiğini duyurdu. Karar Anayasa Mahkemesinin sayfasında yayınlanır yayınlanmaz Anayasa Mahkemesinin sitesini de kapattılar.

Anayasa Mahkemesi sitesini kapatmadıklarını, yoğunluktan dolayı erişilemediğini söylediler ama işin aslı başka tabii. Instagramın kapatılmasının üstüne gelen Anayasa Mahkemesi kararı sanki kapatmaya yanıt gibi görüldüğü için istibdat yönetimi öfkelenmiş. Oysa instagramın kapatılması Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu BTK tarafından yapılabilir. Bu kuruma her türlü antidemokratik sansür yetkisi kanunla verilmişti. Anayasa Mahkemesi kararı BTK'yı bağlamıyor. Bu yüzden olsa gerek, tepkilerin ardından Anayasa Mahkemesinin kararına da sayfasına da erişim engeli kalktı.

Instagrama engel hâlâ sürüyor. Toplumsal, siyasal, hukuksal alanlarda anomi yaratan istibdat yönetimi instagramın kapatılması hakkında resmî açıklama bile yapmadı. Basına sızdırılan bilgilere göre Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un Heniye ile ilgili instagram paylaşımı sansürlenince onlar da instagramı kapatmışlar. İstibdat yönetimi günler sonra kapatma kararını kılıf yaratmak için "suç unsurları taşıyan paylaşımları kaldırmıyorlar" dedi. Instagram yönetimi ile pazarlıklar sürüyor.

CHP ve İyi Parti yasaklama ile ilgili idare mahkemesine başvurdu ve yasağın yasa dışı olduğunu, özgürlüklere aykırı olduğunu belirtip kaldırılmasını istedi. Erdoğan bu partilere kızdı "ev zencisi bunlar" dedi. "Ev zencisi" Malcom X'in gündeme getirdiği bir kavram. Tarlada çalışan zencilere, beyaz adamın ev hizmetinde olan zencilerin daha çok zulüm ettiğini anlatmak için kullanılmıştı.

Instagram yasağının iki boyutu var. Birincisi; tamamen keyfi, Anayasaya ve kanuna dayanmayan bir yetkiyle böyle bir yasağın uygulanması kabul edilemez. İnsan hakları ve haberleşme özgürlüğü ayaklar altına alınıyor.

İkincisi; Instagram, Twitter ya da yeni adıyla "x" ve Facebook gibi sosyal medya mecralarında bu firmaların uyguladıkları sansür de tamamen keyfi ve emperyalist kapitalist sistemin çıkarlarını gözetiyor. İsrail katliamlarına tepkiler "antisemitizm" sayılıp paylaşımlar engelleniyor. Ama İsrail halkının ve yetkililerinin örneğin Erdoğan'ı tehdit ettiği paylaşımlar engellenmiyor. Bir başka sansürleme Malezya Başbakanı Enver İbrahim'e yapıldı. İbrahim'in Filistinli bir yetkiliyle Heniye'nin öldürülmesi dolayısıyla yaptığı başsağlığı konuşması da sansürlendi. Hatta İbrahim'in hesabında önceki fotoğraflarını bile sansürlemişler. Malezya instagram yetkililerine "ya bunu düzeltin, açıklama getirin yoksa ağır tedbirler alacağız" diye uyardı. Instagram yetkilileri özür dileyerek sansürü kaldırdılar. Türkiye'den henüz özür dilemediler.

Daha önce twitter da resmî devlet yetkililerinin hatta devlet başkanlarının açıklamalarını sansürlemişti.

Sonuç olarak, ister resmî kurumlardan olsun ister sosyal medya tekellerinden olsun internet erişimine getirilecek keyfi sınırlama ve yasaklamaların hiçbir türüsü kabul edilemez. Resmî kurumların yaptığı işlemlerin, kağıt üstünde de olsa, hukuk denetimine tabi olması göz önünde bulundurulduğunda, sosyal medya tekellerinin sansür ve engellemelerinin hiçbir denetime tabi olmaması insan hak ve özgürlükleri üzerinde daha büyük tehlikedir. Bu alanda devletler arası ya da uluslararası bir düzenleme, bir hukuk sistemi gerekli. Kamu yararına bu tekellerin denetlenmesi, kamu yararı ilkesine uymasının sağlanması gerekiyor.

## CHP OLAĞANÜSTÜ KONGREYE GİDİYOR

CHP, Parti Meclisi toplantısından sonra 6-9 Eylül tarihlerinde Olağanüstü Tüzük Kongresine gitme kararı aldı. Genel Başkan Özgür Özel, kongre kararının Parti Meclisi tarafından alındığını, resmî olarak kayıtlara Genel Başkan kararı olarak işlendiğini vurguladı. CHP tüzüğüne göre Tüzük Kongresi, Parti Meclisi çağrısıyla olduğunda seçim gündemi eklenemiyor. Ama Genel Başkan tüzük kongresine çağırırsa yeterli delegenin desteği ile kongre gündemine seçim maddesi eklenebiliyor. Özel, kendi çağrısıyla kongre toplayarak bir yandan demokratik lider görüntüsü verirken diğer yandan da parti içi muhaliflere hodri meydan da demiş oldu.

Olağanüstü kongrenin sembolik olarak 4 Eylülde Sivas'ta başlatılacağı açıklandı. Kongre çağrısı yapıldığı sıralarda CHP Kadın Kolları Kongresi de yapıldı. Kılıçdaroğlu'na yakın ama sonradan Özel ile de arasını iyi tutan CHP Kadın Kolları Başkanı Aylin Nazlıaka kongreyi kaybetti. Osmaniye milletvekili Asu Kaya kazandı. Bu kongrede ilk defa sandıklar illere göre oluşturulmuş. Bu durumda kimin kime oy vereceği anlaşılacağı için parti yönetimine yakın adayın kazanmasına olanak sağlandı, diye tartışmalar yaşandı. Önceden seçim listesindeki sıraya göre belirli sayıda delege için sandık kuruluyordu. Hangi ilden kime destek verildiğini, kimin kime oy verdiğini anlamak zorlaşıyordu. Kadın kolları kongresinde yaşananlar, CHP'de parti içi mücadelelerin sürdüğünü, Özel yönetiminin de önceki yönetimler gibi her türlü ayak oyunları yapmaya aday olduğunu ortaya koymuş oldu.

## CAN ATALAY KARARI

Ayasa Mahkemesinin, Can Atalay hakkında hapisten çıkarılması ve milletvekili olarak göreve başlaması gerektiği yönündeki iki kararı da uygulanmamıştı. Bu kararlar yerine Yargıtay'ın hüküm kararı uygulandı ve Atalay'ın milletvekilliği düşürüldü. Avukatları Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesinin iptali için de Anayasa Mahkemesine başvurmuştu. Anayasa Mahkemesi de daha önceki kararlarına atıfla bu konuda yeni karara gerek yok, demişti. Mahkeme 1 Ağustosta kararın gerekçesini yayınladı. Gerekçede "Meclisin böyle bir karar alması tamamıyla hükümsüzdür. Çünkü Yargıtay'ın kararı zaten hükümsüzdü. Hükümsüzlüğe dayanarak karar oluşturulamaz. Anayasa Mahkemesi kararı hiçbir şekilde çiğnenemez" denildi. İstibdat yönetimi Anayasayı göz göre göre çiğnemeye devam ediyor.

## ERDOĞAN'IN ESNEKLİĞİ

Erdoğan ilk defa Enver Paşa'yı andı. Göklere çıkardıkları Osmanlı istibdat döneminin padişahı II. Abdülhamit'i deviren 23 Temmuz Jöntürk Devrimini yapan üç liderden biri olduğu için daha önce asla anmıyordu. Ama bir yandan MHP'ye bir yandan da Kemalist laik kesimlere mavi boncuk dağıtmayı sürdüren Erdoğan, bu yıl "Türk İslam ittifadının (birliğinin) büyük mücahidi Enver Paşa'yı şehadetinin 102. yıldönümünde anıyoruz" dedi. Aslında İslamcı olmayan, Turancı/Türkçü olan Enver Paşa, Erdoğan tarafından İslamcı olarak da tanımlanıyor. Bu şekilde MHP programındaki Türk İslam birliğine de gönderme yapıyor. Türkçülük vurgusuyla da İslamcılığı yumuşatarak laik Kemalist çevrelere göz kırpyor.

## ALMANYA AMBARGOSU

Almanya, Türkiye'nin parasını ödemediği Siemens tarafından Akkuyu Nükleer Enerji Santrali için üretilen türbinleri bir yıldır gümrükte bekletiyor. Erdoğan, Almanya Başbakanı Scholtz ile yaptığı görüşmede bu konuyu gündeme getirmiş. Scholtz, konuyu çözeceklerini söylemiş. Fakat türbinler hâlâ gümrükte bekliyor. Bu adı konulmamış bir ambargo olabilir diye Türkiye alternatif olarak Çin ile yeniden türbin üretilmesi için görüşmelere başlayacak. Türbinlerin de F35'ler gibi parası ödendiği hâlde alınamaması gündemde.

## HÜKÜMLÜ TAKASI

Amerika ve Almanya ile Rusya arasında karşılıklı hükümlü takası yapıldı. Takas Türkiye'de Ankara'da gerçekleştirildi. Türkiye'nin taraflar arasındaki ilişkide tarafsız ve güvenilir bir statüyü koruyor olması önemli.

## BANGLADEŞ

Bangladeş'te devam eden gösteriler sonucunda başbakan Şeyh Hasina Vecid Hindistan'a kaçmak zorunda kaldı. Avami Birliğinin lideri ve üç dönemdir başbakanlık yapan Vecid, ordunun onu artık koruyamayacaklarını söylemesi üzerine 5 Ağustosta istifa edip ülkeyi terk etti. Yönetim şu an ordunun elinde görünüyor. Genelkurmay başkanı yaptığı açıklamada halkın taleplerinin hükümet tarafından karşılanmadığını ve halkın devrim yaptığını, ulusal birlik hükümeti kuracağını, gösterilerin durmasını bekledikleri için sıkıyönetim ilan etmeyeceklerini söyledi.

Bangladeş'te gösteriler 1971 yılında Pakistan'a karşı verilen bağımsızlık savaşına katılanlara ve yakınlarına devlet memurluğunda kontenjan ayrılması üzerine başlamıştı. Üniversite mezunları dahil büyük oranda işsizlik ile boğuşan ülkede bu karar haklı olarak tepkilere neden oldu. Gösteriler yayılınca hükümet geri adım attı ve düzenlemeyi çok yumuşattı. Olaylar bir ara yatışır gibi olsa da yasaklı Cemaati İslami Partisi ve başkanı hapiste olan sağcı Bangladeş Milliyetçi Partisinin inisiyatifi ile tekrar güçlendi. Göstericiler başbakanlık konutuna kadar girdi. Bangladeş'te başlayan gösteriler kısa süre sonra iktidarı devirecek çapa ulaştı ama iki sağcı ve Pakistan yanlısı partiyi güçlendirmesine rağmen esas olarak örgütsüz kaldı. Bu yönüyle 2022 yılında Sri Lanka'da yaşanan olaylara benziyor.

Bangladeş, 1947 yılında İngiliz sömürgeciliğine son veren Hindistan bağımsızlık savaşı sonunda, Hindistanlı Müslümanların Pakistan adıyla kendi bağımsız devletlerini kurması ile Doğu Pakistan Eyaleti olarak kurulmuştu. Pakistan, bağımsızlık savaşı sonunda Hindistan'ın Kuzey Batısı ve Kuzey Doğusunda arada Hindistan toprakları olduğu halde iki parça olarak kurulmuştu. Bangladeş, ilerici Avami Birliği lideri Mucibü'r-Rahman'ın liderliğinde Pakistan'a karşı yürüttüğü bağımsızlık mücadelesiyle Bangladeş Halk Cumhuriyeti adıyla 1971 yılında bağımsızlığını kazandı. Cemaati İslami ve Bangladeş Milliyetçi partileri bağımsızlık savaşı sırasında Pakistan yanlısı davranan hareketlere dayanıyor.

Bangladeş'te başlayan halk gösterileri sonucu iktidardan devrilen Şeyh Hasina Vecid, Kurucu Cumhurbaşkanı Mucibü'r-Rahman'ın kızı. Bağımsızlık savaşını yürüten Avami Birliğinin de lideriydi. İlerici ve laiklik yanlısı bir çizgisi vardı. Ama ülkeyi toplumcu bir anlayışla, toplumcu temelde kalkındırmayı başaramadı. Toplumsal adaletin sağlanamadığı koşullarda iktidardan uzaklaşmak zorunda kaldı. Ülkede etkisi artsa da Cemaati İslami üzerindeki yasak henüz ordu tarafından kaldırılmadı. Hapiste olan milliyetçi partinin lideri ise serbest bırakıldı. Ordunun partiler arası daha dengeli bir yaklaşım sergilemesi beklenebilir. Ama her durumda Pakistan'ın etkisinin artacağı tahmin edilebilir. Gelişmelerin ne yönde olacağını takip edeceğiz.

## **VENEZUELA SEÇİM TARTIŞMALARI**

Amerika, Venezuela seçim sonuçlarını tanımadığını ve hatta muhalefetin lideri Gonzales'in seçimi kazandığını söyledi. Amerika, eldeki belgelere göre Maduro seçimi çaldı, dedi. Meksika, Kolombiya, Brezilya ise belgeler sunulsun, ortak anlayışa ulaşılsın, diye bildiri yayınladılar. Maduro ise belgeleri zaten açıkladıklarını, söylüyor. Kendi seçimleri tartışmalı olduğunda ABD'nin hiçbir belge yayınlamadığını anımsatıyor.

Maduro, bir darbe girişimi olduğunu bazı asker ve sivilin tutuklandığını duyurdu. Sokak olayları Maduro taraftarlarının da gösteri yapmaya başlaması üzerine yatışmaya başladı.

Seçimlerden sonra başlayan kampanya, muhalefetin eski adayı Guadio'nun Amerika ve emperyalist blok ülkeleri tarafından devlet başkanı olarak tanındığı dönemi anımsatıyor. O dönemde Venezuela'nın yurt dışındaki bütün alacaklarına el konulmuş, ülke ağır bir ambargo altına alınmıştı.

## **SOMALİ KARIŞIYOR**

Geçen hafta Türkiye, Somali'ye askerî yardım tezkeresini meclisten çıkarmıştı. Bu hafta Somali'de iki plaja İslamcı terör grupları tarafından intihar saldırısı düzenlendi. Çok sayıda ölen var. Saldırının Türkiye'ye bir mesaj olduğu düşünülebilir.

## **UKRAYNA AFRİKA'DA**

Ukrayna'nın Senegal Büyükelçisi, Ukrayna'nın Mali'deki Tuareg isyancılarını desteklediğini açıkladı. Bunu protesto eden Mali, Ukrayna ile diplomatik ilişkilerini kesti. Elçinin büyük bir yüzsüzlükle övünürken suçunu itiraf etmesi Ukrayna yönetiminin ne kadar yozlaştığını ortaya koyuyor. Hızını alamayan elçi, Rusya ile işbirliği yapan herkesi kötü ilan ediyor.

## **AMERİKA NİJER'DEN AYRILDI**

Amerikan birliklerinin Nijer'den ayrılması 6 Ağustos tarihinde tamamlandı. Agadez'de bulunan İHA üssü de kapatıldı.

Amerikan askerlerinin ülkeden çekilip çekilmeyeceği merakla bekleniyordu. Nijer halkının ve ordusunun birliği Amerikan askerlerinin ülkeden kovulmasını sağladı.



## İNGİLTERE'DE YABANCI DÜŞMANLIĞI

İngiltere'de faşistler, ırkçılar mülteci ve İslam karşıtı gösteriler yapıyor. Müslümanları hedef alan eylemler, Ali adındaki Müslüman birinin bir kreşe saldırarak üç kız çocuğunu öldürdüğü sahte haberleri üzerine başladı. Sonrasında saldırganın Ruandalı bir Hristiyan olduğu ortaya çıksa da Müslümanlar hedef alınmaya devam ediyor. Camilere, iş yerlerine ve evlere saldırılar düzenlenmiş, yakmaya çalışmışlar. Geçen haftalarda Türkiye'de yaşanan mülteci karşıtı provokasyona benzeyen olaylarda 400 kişi gözaltına alınmış. Faşistler İşçi Partisini de mültecilere ılımlı davrandığı için protesto ediyorlar. İngiltere'deki antifaşist gruplar da mültecileri korumak için sokağa çıkıyor.

## IRAK HAMLE YAPIYOR

Anadolu Haber Ajansının aktardığına göre Irak Yüksek Yargı Konseyi PKK ile ilişkili olduğu gerekçesiyle "Ezidiler Demokrat ve Özgürlük Partisi", "Demokratik Mücadele Cephesi Partisi" ve "Tevgera Azadi" adlı üç partinin faaliyetlerinin yasaklanmasına ve mallarına el konulmasına karar verdi. Karar Türkiye ile yakınlaşma hamlesi olarak görülüyor.

## ATOM BOMBASI SALDIRISININ 79. YILDÖNÜMÜ

Bu yıl Hiroşima ve Nagasaki'ye atom bombası atılmasının 79. yıldönümü. Dünyada atom bombası kullanan tek ülke olan Amerika, zaten bitmiş durumdaki savaşta, sırf başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm dünya ülkelerine gözdağı vermek için 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ve üç gün sonra 9 Ağustosta Nagasaki'ye atom bombası atarak on binlerce sivil bir anda öldürdü. Nükleer serpinti yüzünden yıllar sonra bile on binlerce insanın ölümüne neden oldu. Yıllarca bölgede engelli çocuklar doğdu. İnsanlık tarihinin en yüz kızartıcı savaş suçlarından birine imza attı.

6 Ağustos'ta yapılan törende konuşan Japonya başbakanı, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ABD'nin adını bile anmadı. ABD, NATO ve İsrail'in dünya genelinde nükleer silahların kullanılması riski olan savaş kışkırtıcı politikalarını kınamadı. Ama Amerikan kuşatması ve saldırısı altında ulusal güvenliğini ve bütünlüğünü korumaya çalışan Rusya'yı nükleer silah kullanma olasılığı var diye suçladı. Japonya halkı için utanç verici bir konuşmaya imza attı.

## HARRİS'İN YARDIMCISI BELLİ OLDU

ABD başkanlık seçimlerinde Demokrat Partinin son dakika Başkan adayı olan Kamala Harris, başkan yardımcısı adayını belirledi. Başkan yardımcısı Minnesota Valisi Tim Walz oldu. Öğretmenlikten gelen Walz, görevdeyken çocuklara yönelik çok iyi uygulamalar yapmasıyla öne çıkmış, bedava süt dağıtmış, eğitimi desteklemiş bir valiydi.